

DEBRECZENI HIRLAP

Elfizetési árak: Egész évre 10 frt., féldévre 5 frt., negyedévre 3 frt. 50 kr. egy óra 1 frt.

Megjelenik mindennap, vasárnap kivételével.

A szerkesztésért felelős:

Kutasi Imre
kiadó s laptulajdonos.

Szerkesztőség: Nagy-Várud-utca 2087. sz. Gáll-ház (emelet).
Kiadóhivatal: Nagy-Várud-utca 2087. sz. Gáll-ház (földszint).
Hirdetések a legmérsékeltebb árszámítás mellett vétetnek fel.
Egyes szám 4 kr.

A Nemegységünk diadala.

Debreczen, augusztus 22.

(— s.) A panaszokodónak mindig könnyebb maga irányában szánalmat kelteni, mint a panaszolttnak magát igazolni. — Nyilván ez az elv vezérli a nemzetiségi bujogató agitátorokat, midőn helyzetüknek állítólagos sérelmeit immár évek óta igyekeznek a külföldi sajtó egyes organumaiban föltálatni, sőt ezeknek élő szóval való elmondására is megragadták az alkalmat az interparlamentáris kongresszuson. De biz rajta vesztettek ezen a rosszakaratu árulkodáson, a mennyiben tavaly Hágában a kongresszus kimondta, hogy ez a nemzetiségi kérdés belső ügye Magyarországnak, melybe beleavatkozni a kongresszus sem hivatva, sem jogosítva nem érzi magát.

Az idén meg még jobban megjárták. Közvetlenül a brüsszeli kongresszus előtt rögtönöztek egy nemzetiségi kongresszusnak elnevezett meetinget. Ezt nyilván azon reményben kezdeményezték, hogy a hatóság betiltja annak megtartását, azért halasztották a bejelentést az utolsó perczre, heletti már hetekkel előbb megjelent az összehívó proklamáció; de a cél az volt, hogy nyomban el lehessen panaszolni a magyar zsarnokság eme legújabb tényletét Brüsszelben.

Igy is megpróbálták a támadást a magyar állam ellen, de ezuttal embereikre találtak a magyar nemzet méltó képviselőiben, Jokai Mórban és gróf Apponyi Albertben, a kiknek mindenesetre igen

nagy részük van abban, hogy a kongresszus nem adott hitelt a dákórománizmus hazugságainak, és Urechia ur és társai minden erőfeszítése daczára mégis Budapestet jelölte ki a jövő évi tanácskozás színhelyéül.

Itt aztán közvetlen alkalma lesz az interparlamentáris kongresszusnak meggyőződni a nemzetiségi sérelmek alaptalanságáról, melyeket nem is a nemzetiségek, hanem valójában csak egyes agitátorok propagálnak. A meetinget is ezek az urak hozták létre, kívülök csak félrevezethető naiv parasztemberek voltak jelen, ellenben a józan, mérsékelt elemek mindenféle módon kifejezték tiltakozásukat a kongresszus ellen. Azok között, a kik a népgyűlésben részt vettek, alig van egy-két ember, a kinek az egyénisége valamit nyomna a latban. A résztvevőknek egyáltalában nem volt joguk a saját néptörzsük nevében beszélni. A nemzetiségi sajtóban sokféle hangzottak a kongresszus ellenében kárhóztató szavak. — A felső klérus, a mely a románok és szerbek közt igen befolyásos tényező, határozottan a gyűlés ellenében foglalt állást.

A kongresszust tehát — miként Bánffy Dezső báró egy bécsi lap levelezője előtt helyesen kifejtette — éppen nincs ok fordulni pontnak tekinteni a nemzetiségi mozgalmakban, és éppen nincs ok arra, hogy valamelyes különös intézkedések tétessenek, hanem csakis a mai jogállapot következetes fenntartásáról lehet szó. Ennél tovább nem mehetünk, mert ezen túl már az országnak föderalistikus fölbon-

tása következik, a mi a nemzetiségi agitátoroknak részint titkolt, részint óvatos fenntartásokkal bevallott célját képezi.

A dákóromán és pánszláv izgatók tehát tulajdonképen nem oda vágnak, a hova néznek. De mi keresztül láttunk a szitájukon s ennek köszönhetik, hogy a budapesti népgyűléssel és a brüsszeli konferencián éppen az ellenkezőjét érték el annak, a mit akartak. A magyar állameszme erősebben, szilárdabban áll most, mint előbb s az államegység, az egységes állam diadalmasan került ki a harczból.

Politikai hírek.

Szilágyi a helyzetről.

A volt igazságügyminiszter, a képviselőház elnöke Szt-István napját Iglófüreden töltötte.

A tiszteletére rendezett banketten München Aurél orsz. képviselő felköszöntőjére a következő politikai érdekű és súlyú beszéddel válaszolt.

Tisztelt Uraim! Tisztelt Barátaim!

Tisztelt Barátaim, mondom, ami a mai időben sokat jelent. Azt jelenti, hogy a lefolyt küzdelemben együtt tartottunk és annak eredményeit meg fogjuk őrizni. Mi lehetünk gyengék, el is bukhatunk, de azoknak az eszméknek, amelyeket a küzdelemben vittünk, míg itt Magyarország lesz, elbukni nem lehet. Törvényeink a magyar állam feltétlen uralmát biztosítják, a polgári jogegyenlőség és az egyéni szabadság biztosításával. Ma új stádiumba jutottak a dolgok. Más országok-

A DEBRECZENI HIRLAP TÁRCZÁJA.

Egy férfi.

Kérdezte, miért maradtam agglegény? Ime a felelet. Régi idők aranyos buteli napjait idézem, fájni fog, de tartozom vele neked, ki egyetlen barátom vagy a széles nagy világon

Husz esztendeje, hogy először láttam Ágnest Hazza mentem néhány hétre beteges anyámhoz és irodámat meg pöreimet s az egész veszekedő világot hagytam úgy, a hogy volt és elmentem pihenni a hárs- és orgonabokrok födötté kis parasztkunyhóba, hol anyám várt reám.

Vézna, szinte csenevész gyermeket találtam nála, az egész leány alig volt több 16 évesnél; egy fejletlen, félénk gyermek, szőke hajjal, kissé sápadt arczzal: bibliából olvasott fel és hangja fátyolozott volt, dallamos, mint mikor tulvilágból vélünk hallani, a vagy álomban hallunk valami édes dalát. De milyen szemei voltak. Nagyok, mély babonás tűzűek, olyan különös szemek, melyek egy menny tisztaságát és egy pokol kárhóztatát hirdetik. S mégis inkább csak tiszták voltak, ártatlan gyermekszemek, melyek belátnak a sziv mélyéig, be a lélek rejtekébe.

A református pap leánya volt és eljött anyámhoz, őt ápolni. Felviditni a beteges,

törődött öreg asszonyt, ki ezt a gyermeket beavatta egy szenvedélyes szerelembe, abba a szeretetbe, mit fia iránt érzett.

S a nagyvilág az asszonyok hódító mosolyukkal, a gond meg az összeütközés, az egész bolond világ, mit ott hagytam a fővárosban, eltűnt, nem létezett más, mint egy ezüsfürtű öreg asszony és egy sápadt gyermekleány, mindkettő szent, mindkettő magasztos és mindkettő szeretett talán egyformán, de végtelenül.

Mindennapi történet. Egy naiv gyermek, kinek lelkében először csirázik a szerelem, az első szerelem és emez érzelem nagyobbodik és nő, nő, míg ur lesz fölötte, rabjává teszi. . . és egy férfi, kinek lelkébe, melyet megmetelyezett a méreg, mit magába szitt, lassan lopózik egy tündöklő sugár, kinek erős esze meghajlik egy kicsiny, tudatlan, de tiszta és ártatlan leányhomlok előtt. . .

Az anyám boldog volt. Ha eme romlatlan gyermeket magammal viszem, hitvesemül, nem féltett többé semmitől. Az Ágnes oldala mellett tudta, hogy én boldog leszek és én — nos én sem bántam, ha feleségem lesz.

Nem birt a fővárosi hölgy tudakosságával, — ez csak előnye lehet. — Szegény volt, de szendése, csendes, bájos modora, tisztasága kárpótol minden kincsért.

Nem tettem neki vallomást, nem esküdtem hűséget, csak egy este, mikor egyszerre elöttem állt fénylő szőke hajával, mosolygó szemepárjával, nyíló orgonával kezében, mely-

nek illata fejembe szállt, magamhoz vontam, megcsókoltam a szőke haját, a tiszta két szemét, hófehér orcáját.

Ez volt eljegyzésünk. Én tudtam, hogy Ágnes az enyém, hogy más szivét birni nem fogja soha és tudtam, hogy ezen csók hozzáköt eskü és ígéret nélkül, ha csak gazemberré nem akarok lenni.

Másnap sürgőnyt kaptam: „Jöjtek azonnal haza, valami hosszú pör kerül döntésre, megjelenésem mulhatlan szükséges. . . . Az élet ezer követelményeivel ismét előttem állt, az orgona meg hársfavirág illata elveszté hatását, türelmetlen, munkára epedő ember lettem és alig bucsuzva anyámtól, Ágnestől, a fővárosba utaztam.

Itt nem vonhattam ki magam a társaság meghívásai alól. Nem tudom miért, de azt, hogy tulajdonkép el vagyok jegyezve, hogy egy kis faluban egy félénk, szende, szőke gyermek vár reám epedően, kihez férfit becsület fűz — azt nem mondtam el senkinek. Ágnes kis alakja mindinkább elmosódott, phantom lett, mely néha elsuhant mellettem, de a melyre mint jegyesemre gondolni nem tudtam.

Valami unalmas jouron ismerkedtem meg F.-né asszonnyal, álmos, félig lehunyt szemei mintha valami titkot rejtettek volna — egy-egy perczre felvillant bennük egy titkos, forró láng, de aztán kialudt és ismét álmos volt, félig lehunyt, hosszú pillákkal. Az asszony érdekelt — aztán szerettem. Valahogy

ban ez a nyugalom jelenti, de én nem hiszem hogy bevezették volna a nyugalom révébe. Azzal a törhetetlen hittel vagyok azonban, hogy a mi a dolgok rendjét megteremtette, az az utólagos támadások ellen is meg fog védelmezni. De a békét oda kell kinalni. Legyen meggyőződve mindenki, hogy azok az elvek, amelyek a törvény alapszik, igazak; hogy az egyház a legnagyobb szabadságban élhet és jobban boldogulhat, ha hiveinek belső vallásos meggyőződésére támaszkodik és nem kívánja őket az állam kényszer-hatalma által oda erőszakolni, hova a szívök belső szózata el nem vezérel. Ilyen megnyugtató irányban működik az, a ki erősen meg van győződve ügye igazsága felől. És ha a másik oldalon is békülékeny szellemben működnek, ha csak az igazság világossága lesz döntő e kérdésben és semmi más: meg vagyok győződve, azonnal be lesz fejezve a legnehezebb hódítás, midőn ellenségeinket nem lefegyverezzük, hanem sziveiket hódítjuk meg:

A képviselőház munkarendje.

A kormánynak, hír szerint, az a terve, hogy a függőben levő egyházpolitikai javaslatok elintézése után a kuriai bírásokodásról szóló mindkét javaslatot, majd az 1896-iki költségvetést tárgyalja a képviselőház. A közgazgatási államosításról szóló javaslatot állítólag 1896-ban terjesztik a képviselőház elé, de csak az új képviselőházzal tárgyalják. A közgazgatási államosításról szóló javaslatról külön választva, állítólag még 1896-ban akarják törvényerőre emelni a közgazgatási bírásokodásról szóló törvényjavaslatot.

Külföld.

Az új osztrák kormány.

Badeni gróf galicziai helytartó, a ki tegnap Ischlbe érkezett, körülbelül egy óra hosszáig tartó kihallgatáson volt ő felségénél, este pedig visszautazott Bécsbe, hol Kielemann segg miniszterrel konferált. Badeni maga kijelentette, hogy ő lép az új kormány élére. Az új kabinet névsorát Badeni már összeállította és minthogy az új miniszterek

beleakadtam a hálójába és el nem eresztett többé. Megkínózt, gyötört; szenvedtem, de szabadulni nem tudtam. Fogva tartott a szeme, a keze, ha ajka el is küldött, a hangja visszahívott — szerettem ezer kin és szemrehányás között.

Az anyám levelei ott heverték asztalomon, az Ágnesével együtt. Nem feleltem rájuk; nem, abba a virágillatos, tiszta, ártatlan hajlékba ne jöjjön atomje se ennek a pestises légnak, mit én szívtam; érdemtelen voltam anyámnak és ama leánynak írni, ama két tiszta lénynek, én, ki egy gonosz asszony bájává süllyedtem.

Egyszer aztán elkapott a vágy: a tisztaság, hófehér, szeplőtlen tisztaság után. Az Ágnes alakja ott állt előttem nem mint phantom, nem láttam előttem ezt a kedves gyermeket, a mint szívemre borult szemérmes, édes szerelemben és láttam a két szemét, azt a két fénylő csillagot ragyogóan; hallottam a hangját, azta lágy, csendes, dallamos hangot és mohó, örült vágy fogott el látni az arcát, hallani a hangját, eltemetni fejemet ruhája fodrai közé és esedezni bocsánatért, megmentésért. Igen, Ágnes volt a csillag, mely sötét mesgyn ragyogott felém, az ő szerelme kivézet a sivar pusztaságból, hol az önmegvetés, a bűn undok rémei vigyorogtak felém... Ágnes, Ágnes, jövök, jövök!

A lábaihoz borultam. Felemelt, bocsánatért könyörögtem, szeliden mosolygott, mint az angyal az Ur trónusa előtt. Nem tett szemrehányást, nem kérdezett semmit, sem-

belépési nyilatkozatát bírja, ez a kabinet perfektnek tekintethető. — Az új kormány névsorát azonban egyelőre titokban tartják és csak a megtörtént kinevezés után fogják közzé tenni. A kinevezés pedig csak október elején történik meg, mivel addig eltartanak a galicziai tartománygyűlés választásai, melyeket még Badeni gróf fog, mint galicziai helytartó, intézni és ő felsége csak október elején tér vissza Bécsbe a magyarországi hadgyakorlatokról. Így tehát egyelőre Badeni gróftól kivéve nem lehet tudni azt, hogy kik lesznek az új kormány tagjai.

A bolgár trónörökös áttérése.

A szerb kormányhoz érkezett hivatalos jelentések szerint Boris bolgár trónörökösnek az orthodox vallásra való áttérése immár elvégzett dolog.

Apostoli követ a Balkánban.

A „Gazette Piemontese“ jelenti: A legnagyobb esemény ment végbe a napokban a vatikánban egy esemény, mely rendkívüli fontossággal bír Ausztria-Magyarországra és a Balkán államokra nézve. Stadler serajevo-i érseket apostoli követé neveztek ki a Balkán-államok részére és feladata abból fog állani, hogy maga köré gyűjtse a Balkán katolikus szlavjait avégből, hogy ellensúlyozza Oroszország napról-napra jobban elharapódzó egyházi és politikai terjeszkedését.

A tiszai ág. ev. egyházkerület közgyűlése.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, aug. 22.

Tegnap délután 4 órakor küldöttség hívta meg Zelenka püspököt a közgyűlés tovább vezetésére.

A püspök lelkes éljenzés közbe történt megérkezése után a püspöki jelentéshez tartozó mellékletek olvastattak fel.

A vall. és közoktatásügyi miniszter leiratát vette közgyűlés, éljenzés közben, tudomásul, melyben az egyházkerülettel tudatja a tereza átvételét.

A közös protestáns püspöki diferenciát megállapított átmeneti intézkedések, az életbeléptetendő új egyházi törvényekre vonatko-

zólag — kerültek aztán szőnyegre. A közgyűlés az ügyek tárgyalására egy bizottságot küldött ki, mely Farbak József nyiregyházi esperes elnöke alatt, Szontagh Pál, Törköly János és Hörk József tagokból áll.

Az árvai egyházmegye tót nyelven írott felterjesztésében azon elhatározását fejezi ki, hogy a törvények ellenéne nem csatlakozik a tiszai ág. ev. egyházkerületéhez, hanem a dunait vallja felettes formumának. Intézkedés végett bizottság küldött ki Radványi István kir. tan. felügyelő elnöke alatt.

Kubinyi Géza orsz. képvis. kérelmére, miután ő sürgős ügyeiben elutazik, a közgyűlés elővette a program 61. számát tárgyalásra.

Bevezetésében lendületesen mondja el, hogy az ág. ev. hitfelekezet, perzig sem tétovázva állott a kormány segítségére az új egyház törvények keresztül vitelében. Most hogy a törvények ma holnap életbe lépnek elérkezett az ideje annak, hogy az ág. ev. egyház felemelje szavát a kormányhoz az iránt, hogy az új törvénnyel az egyházi hivatalokra háramló anyagi veszteségek kárpótoltassanak, illetve a segélyezés az állam részéről, az eddiginél nagyobb mérvben történjék. Részletesen előadja, hogy a gömöri ág. esperesség számítása szerint a lelkészi fizetések miután azok a stolaris jövedelmek nagy részétől elesnek, továbbá a segédlelkészi állások, mennyi dotációt igényelnek.

Kifejezi aggályait arra nézve, hogy ha a stóla marad a régi, még nagyobb mértékben ismétlődnek az olyan esetek, hogy az egyház szegény tagjai más felekezetekhez mennek kereszteltetni, vagy vallás nélküli gyermekeket fognak nevelni; megszorodnak a vadházasságok, mint ez a Sajó völgyén most is szomoruan tapasztalható.

Oda kell tehát törekedni, hogy a stolaris kártalanítások által, az ilyen lelkészi funkciók díjtalanul eszközölthetessenek.

E végből az állam részéről körülbelül 400,000 frt államségély volna megállapítandó az ág. ev. egyház részére, melyből a tiszai kerületet 96—98000 forint illetné, mely nem adomány, hanem törvényesen megállapított jogának érvényesítése lenne.

Erről szólott még hosszan. Beszédét lelkes éljenzés kísérte.

Szentiványi Árpád orsz. képvis. felügyelő köszönetet mond a szőlónak az ügy iránti meleg érdeklődéséért s óhajta, hogy azt a hallgatóságát is így tudja meggyőzni,

elől, ki önt — szereti. Mert szeretem önt. Csak most tudom, mióta elment, most látom, mennyire szeretem. Szeretem mindig és mindörökké. Jöjjön vissza most, azonnal, várom, várlak édes édes!

Aláírás nem volt... csak azt láttam, hogy azt írta, szeret és hiv — hiv! — Mit Ágnes sápadt képe, mit a csendes megnyugvás mellette, ahhoz az üdvhöz, a mit most éreztem. El el, azonnal!

Bucsuzatlanul távoztam, nem néztem anyám felé, nem sehová, csak el hozzá, ahhoz, kit szeretek örülten, hitehagyóan, gyáva szerelemmel...

Mikor az asszony megunt és megtörtén tettem meg egy kis faluba, a kis házikó ridegen, elhagyottan állt — anyám eltávozott oda, hol minden szép, hol nincsenek hitvány emberek — és Ágnes eltűnt, nem találtam nyomára sohse, sohse...

Néha, azt hiszem, kell, hogy visszatérjen, kell, hogy lássam még egyszer azt a két ártatlan szemcsillagot, harmatos arcát, szőke haját — néha mintha megcsendülne hangja mellettem, néha elsuhan alakja előttem, szinte megérintem... Semmi! Semmi! Phantom, elérhetlen...

S azért maradtam agglegény.

mely az ügyben érdemlegesen fog határozatot hozni.

Törköly János gömői esperes ugyan-ezen szellemben beszélt. Szólt a lelkészek igen szegényes javadalmazásáról, akiknek fizetési minimuma ugyan 800 forintban van megállapítva, de minthogy a nagyrészt természetbeni javadalom, a szomorú gazdasági viszonyok következtében nem megy többre 5-600 forintra.

Zelenka püspök indítványozza, hogy miután ez sürgős ügy a többi ág. egyházkerületek közgyűléseivel való közléstől már elkésztett, az október hónapban egybegyűlő egyetemes kongrua bizottság elé terjesztésék.

Az indítvány egyhangulag elfogadtattott. A közgyűlést ma délelőtt 9 órakor folytatták.

Második nap.

Kévéssel kilencz óra után foglalták el Zelenka Pál püspök és Szentiványi Árpád főgondnok helyettes a közgyűlési terem zöld asztalánál helyeket.

Jóval kisebb érdeklődés mellett nyitotta meg Szentiványi Árpád elnök a gyűlést s első sorban a tárgysorozat némely pontjának tárgyalását a folytatálagos miskolczi közgyűlésre halasztották.

Ezután Dr. Markó Sándor egyházkerületi jegyző ismertette az árvai egyházmegyének a törvényértelmében való bekebelezésre vonatkozó munkálatok végzésére kiküldött bizottság jelentését, mint a bizottság előadója s annak bekebelezését ajánlja a közgyűlésnek s helyteleníti az árvai egyházmegyének a tiszai egyházkerülettel szemben tanúsított passzív ellentállását.

A közgyűlés a bizottság előterjesztését egyhangulag elfogadta.

A f. hó 6-án Miskolcson tartott protestáns püspöki értekezlet munkálatairól referált ezután Törköly János gömői esperes s előadta a püspökök által készített közös javaslatot, melyet a közgyűlés tudomásul vett.

Glauf Pál egyházkerületi főjegyző ismertette ezután az egyetemes alap létesítésére kiyánt összeírás eredményét s így az egyházkerületnek 43176 egyházi adót fizető tagja van.

Az összeírás nagymunkájának elvégzéséért az előbbeni indítványára a közgyűlés köszönetet szavaz Zelenka Pál püspöknek, s ajánlja, hogy az összeírás további munkáját az egyházkerületi számvéviszerek bizzák a közgyűlés s hogy az a munkáját a miskolczi folytatálagos közgyűlésen terjessze be.

Zelenka Pál püspök és Terray Gyula püspök helyettes hozzászólása után a közgyűlés az előadott indítványát elfogadta.

A vallásantitásra vonatkozó bevallások eredményéről Strauch Béla egyházkerületi jegyző számolt be.

Zelenka Pál püspök indítványozza, hogy egy négy tagú küldöttség alakíttassék, amely ezt az ügyet részletes tárgyalás alá vegye. A közgyűlés elfogadja az indítványt.

A tanítóképző intézeteknél megtartott népiskolai tanítói vizsgákra vonatkozó egyetemes szabályrendelet szerint, öt vizsgáló bizottsági tagul megválasztottak: Kereser Ede, Pástor István, Zurini Samu, Kulik Márton és Boldog Albert.

A kultuszminiszter egy múlt évi leirata folytán a lelkész fizetésre nézve történt összeírás eredményéről szóló elnöki jelentés, melyet Glauf Pál olvasott fel, tudomásul szolgált.

Homola István lelkész ismertette az új tátrafüredi lelkésznek a barlangligeti és csorbai tói nyaralótelepeken felállítandó imaházak építésére vonatkozó javaslatokat, melyeket a közgyűlés elfogadott.

A Baldácsy alapítvány évi jövedelmének értékesítése tárgyában a bizottsági jelentést Dyniska András olvasta fel; a jelentést a közgyűlés tudomásul vette.

Az ösztöndíjakról vonatkozó kérvények felett döntött a közgyűlés, Radvány István előadása után. — Az egyházkerületi gyámintézet évi közgyűlésének jegyzőkönyvét Strauch Béla jegyző olvasta fel s azt a közgyűlés szintén tudomásul vette.

Több kisebb fontosságú ügy letárgyalása után a közgyűlést Zelenka Pál püspök rövid imával zárta be.

Vidék.

— **Hajdu-Dorogh közgyűlése.** Hajdu-Dorogról írja levelezőnk: A legutóbbi városi közgyűlésen többek közt Nagy Miklós ügyvéd indítványa tárgyalatott, mely indítvány kimondatni kérte, hogy az állam anyakönyvvezetésével a város választott közigazgatási tisztviselőit megterhelteni nem engedi, anynyival is inkább, mert a községi adminisztráció az utóbbi időben a megnagyobbított tisztviselői személyzet dacára rengeteg munkát igényel. A község sápanyi anyagi viszonyai pedig nem engedik, hogy még egy jegyzői állás rendszeresítették s így a megyei közigazgatási bizottság azon intézkedése, melylyel az anyakönyvvezetést a bíró és egyik jegyzőre bizza, el nem fogadható. Rendszeresítsen tehát az állam a saját ügyei és az anyakönyvvezetése vezetésére kir. állami anyakönyvvezetői hivatalokat s ne erőszakolja azokat a szegény községre. A közgyűlés ezen indítványt magáévá tette s a jegyzőkönyvet ily határozattal hitelesítette.

— **Szent-István napja Nyiregyházán.** A katolikus templomban Szent-István napja alkalmából Verzar István esperes fényes misét celebrált. A várost szépen fellobogózták s délután népnünepségeket rendeztek.

— **Az Adria malom halottja.** Tegnap délelőtt tartották meg Bonyi György törvényszéki vizsgálóbíró dr. Gr. Grósz Albert és dr. Sztachó Dezső az orvos-törvényszéki boncvizsgálatot a nagyváradi Adria malomban lezuhant és ennek folytán elhunyt Karács Lajos munkáson. Megállapították, hogy a halált csakugyan lezuhanás következtéből eredt agyhüvely okozta. A szerencsétlen munkást tegnap délután 2 órakor temették el nagy részvét mellett; Tóth József ref. segédlelkész tartott felelet megható, szép beszédet. A rendőrség a napokban vizsgálatot tart annak a kiderítésére, hogy a végzetes balesetért kit terhel a gondatlanság, mivel az Adria malomban már négy ízben történt hasonló szerencsétlenség.

— **Kidült százados fa.** Biharmegye katonai térképén az ürögdi határon „török fa” névvel egy több század óta álló vadgesztenye fa van jelezve, amelyet azért is hívnak török fának, mert állítólag már a török időkben is ott állt azon a helyen. A katonai harcászati mappákon most már javítást kell eszközölni, mert ezt a rengeteg nagy öreg fát a napokban dühöngött óriási szélvihar teljesen kidöntte és széthasította. Biharmegye ez egyik nevezetessége immár a tűz martaléka lesz.

DEBRECZENI ÉLET.

A tűz.

— Debreczeni történet. —

A bánatos özvegy asszonyka budoirjából ibolyaillat árpad szét. Bent meg valósággal megüli a puha fészket. Az a csinos, nyulánk huszárhadnagy, aki tele szerelemmel vigasztalja a párjavesztett kis galambot, elkábul az illattól s el a melegségtől, mely egész lényén előmlik valahányszor találkozik a tekintete annak a csintalan tekintetű szép asszonynak a szemével.

Csak vontatottan beszélgetnek s annál jelentősebben hallgatnak. Minek is a beszéd ott, ahol a hallgatás is olyan sokat jelent.

A fiu megfogta az asszony kezét. belebámult a szemébe, mintha csak azokból akarná kiolvasni, vajjon csakugyan szereti-e az az asszony.

Megnyugtató lehetett a vizsgálódása, mert a biztonság határozott hangján mondá: — Nagyon szeretjük egymást édes.

Az asszony pajzánul mosolygott s kötekedve kérdé:

— Bizonyos maga ebben?

— Kétségtelenül, hiszen lehet-e magát nem szeretni.

— No igaza van, azt nem lehet, de ez még csak félszerem, amely akkor volna teljes, ha én is szeretném magát. De nem szeretem ám!

— Nem hiszem el, mert mindig kitüntett a kedveskedéseivel.

— No ha ezt hiszi, akkor nem tünnetem ki többé, mert nyeglévé válik.

— Inkább nem hiszem, csak szeressen. Öleljen meg, így ni, azután tartsa ide az ajkát, hadd csókoljam meg, így ni! . . .

E pillanatban közvetlenül az ablak alatt egy tűzoltókürtben megharsan a vészjel s a asszonyka rémülten kiált fel:

— Tűz van!

A huszár szorossabban öleli magához a simuló asszonykát s diskkrét módon sugja a fülébe:

— Oltom!

Csitt.

Egyház és iskola.

* * Püspök-választás. A tiszai ág. evang. egyházkerület a leköszönt Zelenka Pál püspök állásának betöltésére az tegnapi nap folyamán kiírta a pályázatot, a mely a következőképen szól: A mai napon itt Debreczenben kezdetét vett egyházkerületi közgyűlésünkön méltóságos és nagytiszteletű Zelenka Pál püspök ur ezen állásától lemondott és ezen elhatározása mellett ostromló kéréseink dacára állhatatosan maradt, minek folytán az egyházkerület azon kényszer helyzetben, hogy a püspök választást meg kell ejteni. A választás szabadságának minden korlátozása nélkül rendíthetetlenül meg lévén alólírt egyházmegyei elnökség győződve a felől, hogy az összes egyházaknak szavazatai egytől egyig ismét a püspöki hivatalát eddig és oly fényes eredménnyel, apostoli buzgalommal és páratlan rátermettséggel viselt eddigi püspökünkre méltóságos és főtiszteletű Zelenka Pál urra fognak esni, mint a kivel szemben e magas hivatalt nem is volna ember, a ki elvállalná s másrészt biztatván minket annak reménye, hogy az egyházaknak, illetve tanodáknak illetén egyhangu bizalma előtt ő méltósága is meg fog hajolni s újból elfoglalja a kiválóan fényes tehetségeinek annyira megfelelő püspöki állást: nagyon kívánatosnak látta a kerületi gyűlés azt, hogy a kitűnő vezérférfiut mentől előbb újra ügyeinek élén láthassa s ennél fogva az új választás mentől előbb ejtessék meg. Felhívjuk tehát az egyházkerületnek mai napon hozott határozatából a mélyen tisztelt egyházközségeket, illetve tanodákat, hogy a püspöki állás betöltése céljából a szavazást egyházi közgyűléseikben legkésőbb a folyó évi Szeptember hó 8-ig megejteni, s a csak egy egyénre szóló, kettős borítékra foglalt, az egyházi elnökség és a jegyző által aláírandó, s az egyház hivatalos pecsétjével ellátandó szavazataikat legkésőbb a folyó évi Szeptember hó 10-ig főtiszt. Terray Gyula püspök-helyettes úr kezeihez Rozsnyóra ajánlott levélben megküldeni alkotmányos komoly kötelességüknek tartásák. A z e g y h á z m e g y e i e l n ö k s é g.

Vidéki kulturális mozgalom.

Debreczen, aug. 22.

A XIX. század mozgékony, újításokban gazdag szelleme úgy látszik lassan-lassan behatol azokba a körökbe, osztályokba is, melyek eddig részint helyzetök, részint hagyományos szokásaiknál fogva ettől az áramlattól, emelkedett, felvilágosult szellemétől szadunknak el voltak zárva.

Ennek az elzárkózottságnak, elszigetelt-

ségnek falát igyekezett vékonyítani az a törvény, mely a népoktatásról szól s a gyermekek iskolakötelezettségét mondja ki. Egy lépés ez is, egy nagy lépés a népek, ha nem egészen is, de ez így el sem érhető bevonásához amaz áramlatba, miben folyik a század szellemének nervusa, az a nervus, melynek elevensége, életereje, teljességének pulzusa, mérője a műveltségnek, költője annak a rubrikának, melyet figyelem nélkül nem hagyhatunk akkor, mikor a nemzetek műveltségét akarjuk megismerni.

A nemzeti kultúráról teljes képet csak akkor nyerhetünk, ha kapcsolatos alakulatait a társadalmi osztályoknak nemcsak a magasabb fejlettségi fokon, hanem alsóbb osztályzataiban is figyelembe vesszük, ha nem csak ott vizsgálódunk, hol a műveltség közvetlenebb viszonyánál fogva egyenletesebben, áthatóbban, alakítóbban hathatott, hanem ott is, hol ez a közvetlenség a kultúrának áramlatával kisebb, majdnem egészen szeparált; s csak is így, ha tekintetbe vesszük minden kis árnyalatot a társadalmi osztályok minden fokozata kulturális elmaradottságából, minden fényt azok kulturális részességéből, lesz teljesebb az a kép, mi a nemzeti szellemet munkásságában, kulturális elevenségében, előrehaladottságában szóval művelődési stádiumában teljesen fel fogja tüntetni.

Tagadhatatlan, hogy a kultúra terjesztése körül századunkban sok történt; egyöntetűbbé lett úgy a nép, mint közép oktatásunk, szélesebb körűvé a felsőbb. A módosításokat oktatás ügyünkben a század elevebb szellem, mi politikai téren is nagy átalakításokat eredményezett, de éppen ez is közvetve, erkölcsi nyomtatékkal — munkált.

Sok történt, de nem minden, sőt mulasztásokat is hozhatnánk fel. De ne csak vádoljunk, hanem a közörségtől igyekezzünk kiemelkedni s úgy, ha már képességünk is, meg hivatásunk is, tehát kötelességünk, szálljunk le s igyekezzünk megállapítani az okokat, mik a mulasztásokon kívül hatottak, jobban mondva nem hatottak oda, hogy a kultúra evolúciója teljesebb legyen.

Tagadhatatlan, hogy ezen jelenségek kutatása nem olyan könnyű, mint nem könnyű az önismeret megszerzése sem, mivel önmagunk is ugyanabban a légkörben szeretnénk mondani, borbán mozogva, ugyanazon hatások alatt élve, talán már általuk befolyásolva is vagyunk. A paedagógusnak ezt kell kikerülnie, mert neki tiszta hatásra van szüksége, hogy teljes szabályokhoz jusson, melyek egyrészt a bajon segítenek, másrészt pedig utmutató fonat nyujtanak, mit követve, megközelíthetjük az eredményvel azon fokot, mely megfelelőségéhez az élettel való kényszerű kapcsolatok jobban illik?

Az élettel való kapcsolatok egyaránt kényszeríti megfelelőségéhez a társadalomnak minden osztályát, fokozatát. Bizonyos ismertbő séget követel meg mindenkitől, de nem csak ismeretbő séget, hanem ennek ezélszerű felhasználását is.

Az ismeretek ezélszerű felhasználásával minden bővebb magyarázat nélkül elég, ha arra utalok, hogy az élet két oldalból áll, az ideális és realisból, de ez a kettő szoros kapcsolatban van, ezek tekintetbe vételével kell ismereteinket felhasználni, mert úgy az egyik, mint a másik elejtése nagy kárával jár nem csak a társadalmi, hanem az erkölcsi rendnek is. Így tehát sokan szeretnék az ismeret értékesítését a realis oldalhoz utasítani, mint olyan köréhez az életnek, mely azzal nyilvánulásában a legszorosabban összefügg, de ez ezéltévesztés. Igaz, hogy ebből a körbe tartozik különösen, de az ideállissal is kapcsolatban kell lenni, még pedig támogatólag s ha ezt a kapcsolatot megtaláltuk, ha a gyakorlati, realis funkciók az ideális, az erkölcsi világ sértetlensége nélkül történnek, akkor használtuk fel helyesen ismeretünk anyagát, akkor nem káros a tömeg műveltsége, akkor jön létre minden társadalmi osztály műveltsége, az az összhang, a mi a lélek nyugalom föltétlen kelleke, a helyes élés egyetlen módja, tudniillik tevékenységének, ténykedésének önmagunkkal a lélek belső világában a külső megfelelésekkel való összhang, mi nem egyéb, mint az élet egyetemének, a világtrend egy kapcsolata, az

ideális és realis követelmények munkásságában, még pedig sem relegációk alatt, miket ezen kétféleség kapcsolata együttesen törvénynek, a rend biztosítékának ismer el.

Hogy mily igaz a cikkünkben hangsúlyozott létel, azt leginkább szembeötlően mutatja társadalmi és állami életünknek számos jelensége, ferdesége.

A művelteknél ott van a szellemi proletarizmus, mik féktelenségével az ideális, az erkölcsi követelmények teljes ignorálásával csupán a realis imadásában ez utopisztikus nézetek terjesztésével vezetése alá akarja gyűjteni azon elemeket, melyek a kulturális részességtől, világtól távolabb esve, hamarabb megéjthetők, rávehetők arra, hogy a társadalmi rend megbomlására törekedjenek.

Igy születik a szocializmus és csak így verhet az talajt.

Előbb mulasztásról szoltunk, utóbb az ismert értékesítéséről. Mulasztás anyiban történt, a menyiben a nép műveltségének fejlesztése érdekében az iskolai oktatáson kívül kevés történt, pedig sok eszköz áll azok rendelkezésére, kik erre legjobban hivatva vannak. Kik? A tanítók és papok. A nép kulturális emelése az ő kezökben van, ha akarják, tehetik. Ujabbag a klerus részéről sokat hangoztatott erkölcsi is nyerne. Létesítsenek könyvtárakat, olvasó köröket, kaszinókat, hol értelmes, értelmesebb, a kevésbé értelmessal találkozáva, sokban segítségére, felvilágosítására lehet. Sok az adó, kevés a költség! — vetik ellen. Van eszköz arra is, hogy tehernek a teher sem fog látszani s a mellet az eszköz is a kultúra szolgálatában áll.

Például tartsanak minden évben színi műkedvelő előadást. Tudok falut, hol egy-egy majális jövedelmén gyarapítják könyvtárakat a falusiak. Ez is eszköz, s ha jónak bizonyul, mért nem lehetne felhasználni. Ismerek községet, hol színi előadással gyarapítják a könyvtárat. A paedagógus, a filantrop lelke örül, mikor látja, hogy milyen siker koronázza az igazán lelkes munkát. Mért nem lehetne így tenni mindenütt? mért, hiszen a magyar nép értelmes, csak vezetni kell! Ne a néppárt utopisztikus frázisain, hanem az eredményvel járó munkán, a józan értelem után buzduljatok lelkesedjék s tanítók.

Ez szükséges is, hogy a nép szellemi nivója emelkedjék, nehogy az előbb elmondott tévedésbe essék az, ki egyebet nem tanult, mint inni az iskolában s olvasni, hogy a lázító kiáltványokat, a szocialis tanok tetteit olvasni tudja. Csak ha a nép ismeretét bővítjük, annak szellemi nivóját emeljük, értelmét a helyesebb nézetek megértésére fogékonyabbá tesszük, emelünk erős gátot a veszedelmes, felforgató tanok ellen, így adunk a hazának értelmiségük fogva törvényt tisztelőbb polgárokat, így hozhatjuk meg a nép lelkének is azt a védelmet, mivel ellent tud majd állni a csábításnak, idétien frázisoknak, így növeljük azt az erőt, azt az alapot, mint a társadalom békés egyetértése, az állam épület falai biztosan nyughatnak, mert a hol erős az alap, erős az épület is és tagadhatatlan, hogy ezt az erőt nem csak fent, hanem lent is kell keresnünk.

Tegyük munkássá a kultúra szellemét a népnél is, a haza, a társadalom, a kultúra, az emberiség s önmagunk érdekében is. Ha a haza lelkészei és tanítói önzetlenül többlet tesznek, mint a mennyire az iskola falai kötelezik, akkor több szolgálatot tesznek, mint a béke idő minden fényes hadserege, mert nincs szükség ott fegyverre, hol a kultúra fényes világa át és át hatotta az értelmet, hol ennek ereje alakította a jellemet, tette önzetlenné a szívet s tanította meg arra az embe- reket, hogy egymásért, egymással éljenek, ne az önző irigykedés áskálódásával, hanem közös munkában annak érdekében, hova futnak szálai a társadalomnak, hol oltalmat talál minden, a család, a vagyon és jutalmat a munka.

A kultúra emelkedése nem egyéb, mint az önzetlenség emelkedése s ut a békés egyetértéséhez az emberiségnek!

R. L.

NAPI HIREK.

Debreczen, augusztus 22.

— Személyi hírek. Gróf Dégenfeld József főispán — mint értesülünk — tegnap este családjához, szathmármegyei földbirtokára Feketetagra utazott, a honnan csak a napokban tér vissza. — Boczkó Sámuel rendőrfőkapitány szabadságának hátralévő idejét birtokán tölti s hivatalát elsején foglalja el. — Bodosy Pál ev. református püspöki titkár Kisvárdáról hazaérkezett, a hol az ott időző Kiss Áron püspöknek referált több fontosabb ügyről.

— Régi lovassapatok a millennium. Zemplén vármegye törvényhatósági bizottsága még május havi közgyűlésén elhatározta, hogy a millenniumi kiállításra a régi vármegyékre kegyeletes emlékezés indokából egy, az összes törvényhatóságok és törvényhatósági joggal felruházott városok küldöttségéből összeállítandó lovas csapatot alakít. Zemplén vármegye e határozatát valamennyi vármegye törvényhatóságának megküldötte s Hajdu vármegye törvényhatósági bizottsága ki is mondta a részvevőit s a lovas bandérium szervezésével Rásó Gyula kir. tan. alispánt bizta meg, a ki ez ügyben széles körben megtette az intézkedéseket.

— Kirándulás a Hortobágyra. A tiszai ágostai evangélikus egyházkerület közgyűlésének tagjai a mai közgyűlés befejezése után, holnap reggel a Hortobágyra rándulnak, hogy annak híres szépségeit, a csikóst, a „déli bősönőt” megtekintsék. A kirándulók a reggeli rendes vonattal 5 óra 48 perczkor indulnak. Zelenka Pál püspök is részt vesz a kirándulásban.

— Lelkészeválasztás Debreczenben. A Könyves Tóth Mihály halála által megüresedett lelkészi állomásra beérkezett pályázatokat tegnap bírálta el Dávidházy János esperes elnöklete alatt az egyh. megyei küldöttség. Nyolcz találatott választhatóknak: Dombay Lajos b.-gyulai, Szele György tépeilelkész, Mitrovics Gyula s. pataki hit-tanár, főiskolai lelkész, Biky Károly győrgyteleki, Vértessy Mór tordai, Zodányi Jenő t.-földvári, Sikó Endre t.-várkonyi és Jancsó János naszályi lelkész. Ez ideig számottévo párt Szele György és Mitrovics Gyula körül csoportosul. Szele Györgyöt, ki debreczeni születésű és egyházmegyei főjegyző és jeles szónok, pártkülönbőség nélkül támogatják.

— Uj piarista tanár. A napokban tartott gyűlésén végezte el a piarista rend évenként szokásos kinevezéseit és áthelyezéseit. — A piaristák debreczeni társházához az idén Tóth Pált helyezték át, a ki szeptember hónapban kezd meg városunkban tanári működését.

— Esküvő. Szathmáry Zoltán, a „Debreczeni Hirlap” segédszerkesztője, ez a szép reményekre jogosított, élénk tollú munkatársunk, aki egyéb közleményei mellett a hymen hírek egész légióját írta meg a nagyközönség számára, ma egy olyan hymen-hirt közölt velünk, amely első sorban az ő benső ügye. Ma délután esküdött ugyanis örök hűséget Andrée F. szatmári nagykereskedő bájos, szeretetreméltó és művelt fogadott leányának, Erdődy Jolán kisasszonynak. A legőszintébb szerencsekívánatunk kísérje a szerelemalkotta frigykötést.

— A millenniumi kiállítás plakátja. A millenniumi kiállítás bizottsága megkeresést intézett Hajduvármegye alispáni hivatalához, a melyben arra kérik fel az alispánt, hogy jelentse be a bizottságnak, hogy a vármegye területére a kiállítás plakátjaiból mennyi szükséges. A megkeresésre Rásó Gyula királyi

tanácsos alispán a mai napon válaszolt a vármegye részére a nagyobb plakátokból négy-százat, a kisebbekből pedig 1500-at rendelt meg, a melyet a megérkezés után azonnal kiosztanak az egyes községek és városok között. A gyönyörű plakátokat városunk egyik ismerős festőművésze Mirkovszky Géza készítte, a ki „Bika” szálloda, a kereskedelmi akadémia és a zenede disztermeiben teljes megelégedésre remekül festette meg.

— **A tiszántúli ev. ref. egyházkerület közgyűlése.** A napokban megemlékeztünk arról, hogy a tiszántúli ev. ref. egyházkerület ez évi őszi közgyűlést megelőzőleg, mint kezd meg. A közgyűlést megelőzőleg, mint értesülünk, az egyházkerület tanügyi bizottsága és segélyegylete fog ülésezni. Szeptember 18-án lesznek a lelkész képességi vizsgálatok is, a melyek befejezése után a nagytemplomban tartja meg Kiss Áron püspök a papszentelés szertartását is. A multkori papszentelés óta a lelkész-képességi vizsgálatot letett lelkészek közül eddig 51-en jelentkeztek a felszentelésre, közöttük számos igen jó ismerősök. Kiss Áron püspök — mint megirtuk — a hét folyamán hazaérkezik, hogy a közgyűlés tárgysorozatának összeállítására vonatkozólag az intézkedéseket megtegye.

— **Házi ezredünk Nagyváradon.** A nagyváradig való gyalogolás és csatározás fáradalmait most pihenik ki a mi 39-es bakáink Nagyváradon, a hol mintegy tizenkét napi rostot tartanak. A kemény ut után most jól esik a derék bakáknak egy kis pihenés, mert pár nap múlva a 39-ik gyalogezreddel együtt elindulnak Arad vidékére, a hol Eschenegyi Fux Mór tábornok vezetése alatt a dandár gyakorlatokat fogják végezni. A második nagy pihenő a hadosztály gyakorlatok előtt Aradon lesz. A hadosztály gyakorlatokat Pokorny Hermann altábornagy vezényeli.

— **A tornacsarnok építése.** A dr. Kónézy Gyula tornaegyleti elnök buzgó fáradozása folytán az önálló tornacsarnok létesítésének ügye annyira jutott, hogy Stegmüller Árpád építész a napokban az építkezést megkezdte. A péterfia utcai telken lévő ócska épület már bontás alatt van s a jövő hét elején az alapozási munkálatok is kezdetüket veszik. A tornacsarnok mellett az utcára egy emeletes bérházat is építenek, a melynek jobb szárnyában lesz a disz terem és az irodahelyiségek; a disz terem 10 méter széles és 11 méter hosszú lesz. A tornacsarnokba egy előcsarnokon keresztül lesz a lejárás, ahonnan balra a svéd torna teremben, jobbra pedig a vivóterembe lesz a bejárat. — Maga a tornacsarnok 22 méter hosszú és 12 méter szélességű terem lesz, amelynek berendezésére valóban minden tekintetben kielégítő lesz. Az épület még az ős folyamán fedél alá kerül s a jövő nyáron teljesen el fog készülni.

— **Athelyezés.** Ő felsége a király az igazságügyminiszter előterjesztésére Morvay Pált, a debreczeni ítélőtáblánál alkalmazott bírósági jegyzőt a mátisalkai járásbíró-sághoz helyezte át.

— **Költözködés.** Csak alig pár nap s az új törvénykezési palota hivatalos helyiségei megnyílnak a közönség számára. Már most megkezdődött a hurcolkodás. A törvényszék börtönének lakói szuronyos börtönörök felügyelete alatt szállítják át a már költözködésre bepakkolt tárgyakat. A különböző hivatalok s a börtön szeptember hó elsején kezdik meg a valódi hurcolkodást.

— **Megint az a fehér zászló.** Már-már azt kezdtük hinni, hogy vége a „saison morte”-nak s hogy elérkezett az az idő, a mikor a mi szegény riportereinknek a sült galamb a

szájába repül, a mi annyit jelent, hogy van szenzáció quantum satis. Azonban nem így történt; a szegény riporter kétségbeesetten zörget be valamennyi rendőrségi hivatal ajtaján s mindenütt azzal a szomorú hírral fogadják, hogy nincsen semmi hír. — Végzik mindenfelé a sablonos napi teendőket s még a mi notarius csavargóink is annyira megbecsülik magukat, hogy egyetlen egygyel sem gyűlt meg tegnap óta a rendőrségnek a baja. A csendes nyári szellő pedig szépen lassan lengti azt a fehér zászlót, a melyre mi szomorúan jelentettük, egyik rendőrkapitány előtt, hogy „már megint az a fehér zászló”.

— **A gazdász tanév végén.** A mikor más iskolákban már-már az 1895/96. isk. év kezdődik, az elemi iskolákban pedig már kezdődött is vette, a gazd. tanintézet első éves hallgatói és a földmives iskola növendékei most fejezik be a tanévet. — A Pallagon, a külső gazdasági tanintézetben ugyanis, hol az I. éves gazdászok és a földmives iskolások lakásban elkülönítve ugyan, de a praktikus kiképzésben együtt működtek ez évben is, holnap bevégezik az aratási munkálatokat is, minek befejeztével véget ér az ő tanévök is. Az elméleti vizsgálat már korábban megtörtént s úgy az első éves gazdászoknál, mint a földmives iskoláknál a legjobb eredménnyel. A várvavárt szünidő nekik is elkövetkezett hát s tart egész október elejéig. A gazdászok 25-en, a földmives iskolai növendék 38-an voltak.

— **Az üzletvezető szabadsága.** Debreczen város társadalmának egyik közkedvelt tagja, a magyar királyi államvasutak debreczeni üzletvezetőségének főnöke Dobieczy Sándor — mint bennünket értesítenek tegnap kezdte meg egy hónapra terjedő szabadságát. Az üzletvezető Fiuméba utazott, a honnan Franciaországba megyen, az ottani vasuti viszonyok tanulmányozása céljából. Dobieczy Sándor üzletvezetőt távolléte alatt Sziegmeth Károly főfelügyelő helyettesíti.

— **Katonai kinevezések.** A katonai akadémiák és tisztképző intézetek ez évben végzett növendékei közül a király kinevezte: a 39. gyalogezredhez Radics Ervint hadnagyát a f. évi szept. 1-től számítandó rangsorozattal. A Ludovicium IV. évet végzett növendékei közül hadapród tiszthelyettesekké a 3. honvéd gyalogezredhez: Szilágyi Jenőt, Heródek Sándort, Gubódy Györgyöt; a 2. honv. huszárezredhez pedig újfalusi Ujjalussy Gábot, Kacsokócs Dezsőt és Bekéssy Bélát.

— **Ne hagyj magad.** Egy kétes értékű „nyári életkép” folytan az utólrhetlenségig népszerű lett a Schlesinger messze leszármaztatható családi neve. Daczos tántorithatlan merész nép, mely nem ijed meg sem a maga, sem a más árnyékától és soha nem enged a negyvenyolczból. És hogy ha valamelyik kores tag hűtlen maradna az ősi hagyományhoz, dörgősen figyelmeztetik az ősi jelszóhoz: ne hagyj magad! „Schlesinger Samu is azok közé a bizonyos urak közé tartozik, a ki legény a talpán és nem enged mást maga előtt firkálni. Az ily hősködő emberek aztán rendszeren gyorsan kerülnek elő a harc mezejéről — ha csak méltó ellenfélre nem találják. Schlesinger Samu pedig reá talált Rosenstáitz Benő asszonyban, a ki a Kráutzak ház udvarán hosszas zajos eszmecsere után úgy fejbe vágta egy fazék meleg vízzel, hogy szédülve tántorodott meg. Folytatása a rendőrség előtt következik.

— **Tilos a bádgedény.** A városi rendőrfőkapitány szigorú rendeletet adott ki, hogy a bor- és pálinkamérésekben használni szokott bádgedényeket és edényeket — mert azok az egészségre könnyen veszélyessé válhatnak — semmisítsék meg és azok helyett vas-edényeket használjanak.

— **Részeg fővel.** Blum János és Kónrád Mihály egy kis pénzmagra tetek szert aképen, hogy egy közöstudajdönt képező tehénüket eladták. Jó áron kelt el a tehén s a jó vásár öröme áldomásra mentek. Betértek egy koresnába, hol folyt aztán a sör, bor, meg a pálinka, a mitől duhaj kedvük kerekedett. Kedvtelésből az üres üvegeket hajigálták egymáshoz, a minek az lett a vége, hogy

Blum bezuzott fejével véresen maradt a harc-téren. A rendőrség elé kerültek.

— **Fakereskedők figyelmébe.** Ezennel az érdekeltek tudomására juttatjuk, hogy a m. kir. államvasutak gépgyárának és a diósgyőri m. kir. vas és aczélgyárnak igazgató-sága a diósgyőri m. kir. vas és aczélgyár részére az 1895/6. évben szükségelendő bányafa és egyéb kemény fanemekből előállítandó műszer és épületfa szállítására nyilvános pályázatot hirdetett. Az ezen pályázatban résztvenni óhajtok a részletesen felsorolt fanemeket, melyekre a pályázat irányul, valamint a szeptember hó 16-án lejáró pályázat feltételeit a kamara irodájában (Hatvan-utca saját ház) a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetik. Debreczen, 1895. augusztus hó 15-én, a kereskedelmi és iparkamara.

— **Helyreigazítás.** Felkérteünk annak kijelentésére, hogy a lapunk 192-ik számában közölt véres verekedés nem a Berger-féle téglavető telepen történt, amit a valósághoz képest készséggel konstatálunk.

Legujabb.

Az anyakönyvi törvény végrehajtása.

A belügyminiszter valamennyi törvényhatóságnak rendeletet küldött az anyakönyvi másod példányoknak és az anyakönyvvezetéshez szükséges kezelési nyomtatványoknak szétküldése dolgában. A belügyminiszter azonkívül a főispánoknak is küldött rendeletet amaz anyakönyvi, illetőleg jegyzőkönyvi felvételekre szolgáló nyomtatványok dolgában, a melyeket maguk a főispánok fognak vezetni, miután a házassági jogról szóló törvény 34. §-a értelmében a főispánok intézkednek ama házasság megkötése tárgyában, a mely az anyakönyvek vezetésével meg nem bizott polgári tisztviselő előtt köttetik.

A fekete-sárga zászló Csehországban.

Thun gróf helytartó rendeletet adott ki melynek értelmében minden iskolában legalább egy sárga-fekete zászlót kell készen tartani. A drzani iskolaszék elnöke Bejwielwam nem teljesítette a rendeletet, erre Schlan az ottani kerület kapitánya nevében felszólította az iskolaszék tanácsát; hogy 5 nap alatt szerezzé be azt a zászlót, mert ellenkező esetben a politikai hatóság Drzan község költségére fogja a zászlót megrendelni.

Sztambulov gyilkosai.

A Szvoboda a Sztambulov meggyilkolása ügyében folytatott vizsgálatról cikkezve kifogást tesz az ellen, hogy Morfov kapitányt, kit azzal vádol, hogy ismeri Sztambulov gyilkosait, csak hatáskörének tallépése miatt helyezték vád alá. (Morfov kapitány az, a ki Sztambulov inasát megsebesítette) és Inrekov rendőrbiztos, ki Tufekesievet saját felelősségére még a merénylet elkövetésének napján szabadon bocsátotta, egyszerűen elmozdítják állásától.

A császár riadója.

Vilmos császár Kasszából táviratilag fölriasztotta az egész tizenegyedik hadtestet. Eddig ele ez volt békeidőben a legnagyobb katonai akció. A nevezett helyőrség zászlóaljait külön vonaton szállítják Kasszabé, hol a gyakorlatokat tartják.

Különfélék.

+ **Egy házasság regénye.** Egy adai 60 éves sátoros cigánynak megtetszett egy szép 14 éves cigányleány, de magasabb korára való tekintetből nem kaphatta őt meg feleségül; egyet gondolt magában és megházasította 12 éves fiát s annak részére megkérte feleségül a szép leányt. Folyó hó 9-én megtörtént az ő szokásuk és törvényeik értelmében az egybekelés s utána a lakodalom. A menyegző után azonban kivilágosodott az egész dolog, mert a menyasszony a cserébe nem egyezett bele, midőn a férj jogait az após uram akarta gyakorolni. — A fiatal asszony tudatja ezt övével, mire azok feldühödtek s folyó hó 10-én megtámadták őket s az apósna a tor-kát keresztül szúrták s fejét több helyen bevették, ezzel emlékeztetvén ő kelmét, hogy a maga háza előtt seperjen. Most a kórházban gondolkodik a nászéjéről s meg-megborzad, mikor menyere rokonaira gondol.

+ **Szerencsétlenül járt magyarok Amerikában.** A braddocki Pennsylvania-Carnegia aczélművekben egy kohó megrepedése következtében kilencz munkás életét vesztette és 16 megsebesült; az utóbbiak közül ötten életveszélyesen. A szerencsétlenül jártak a munkavezető kivételével mindnyájan magyarok.

+ **Hát meghalni sem lehet?** Szegeden érdekes jelenet folyt le a Tisza partján. Egy mámoros ember egyszerűen belésétált a habokba. A hajómunkások látva, hogy a ruhás fűrdőző fölött összeesap a hab, csónakra ültek és sikerült is a már fuldokló öngyilkosjelöltet a csónakra beemelniök. Alig tért magához, indignálódva kezdte kiabálni: „Hát már meghalni se lehet?” — s öltre ment a mentőkkel. Ezek megunva a huzavonát, de meg a csónak felborulásától is tartva, leteperték az életunottat. Mire a parthoz értek, már ott várta beborozott és vizezett élete párját a jómódu öngyilkosjelölt felesége. S a kardos menyecske asszisztálása mellett sikerült is haza szállítani a kívül-belül elázott polgártársat. Tettéknek okát nem is sejtik.

+ **Szörnyű öngyilkosság.** Rettenetes módon végezte ki ma magát Bécsben egy Vierreckel Emma nevű újságkihordó leány. Végig leöntötte magát petrolummal, aztán letérdelt egy feszület elé s meggyújtotta a ruháját. A szerencsétlennek csak a megszenesedett tetemét találták meg a szomszédok. Az öngyilkos leány testvére anyyira hatott az eset, hogy megtévelyodott.

+ **Halál egy faggyugyertya miatt.** Bécsben Kilichet Henrik pékmester műhelyében az éjelen a legények egy faggyugyertyán össze-sztek. Az egyik Tomola nevű társát, kive-czivakodott, kétszer felpofozta és hirtelen felkiáltott:

— Nézzétek csak, Meyerl hogyan szurt meg!

És e perczben holtan rogyott össze. Meyerl rögtön letartóztatták, a ki a vizsgálóbíró előtt azt vallotta, hogy Tomolát nem szándékkal ölte meg, hanem kezében nyitott kést tartott, a melyet Tomola maga szurt mellébe.

+ **Grófok, mint bányamunkások.** Az amerikai Magyar Híradóban olvassuk a következő szomorú történetet: Sáros megyében még bizonyára emlékezni fognak gróf Szirmay György szereplésére. Addig-addig szerepelt, míg eljárt-szotta szerepét s körülbelül 14 évvel ezelőtt kivándorolt Amerikába, hova néhány év múlva neje, Péchy Tekla is követte. A gróf egy ideig egy német angol lapnál volt alkalmazva, később kereskedett, de az ivásnak lön rabja s fokról-fokra súlyyodt. Neje is elvált tőle, két — 14 és 16 éves — fia az anyjánál maradt, a legöregebb gyermeknek, Saroltának pedig 4 év előtt nyoma veszett Newyorkban. A család többi tagja most Wilkesbarre-ban (Pa.) lakik. Az apa szénbányában dolgozik s borzasztó viszonyok közt él. Az anya varrással tengeti nagy nehezen életét; a 14 éves fiú szintén a bányában dolgozik, a 16 évesnek jelenleg nincs munkája. A lap felhívja a magyarországi rokonokat, hogy mentsek meg legalább a két fiút az elzülléstől, ha már az apát nem menthetik meg.

Mindentéle.

× **A válópörök országa.** Érdekes nevezetessége van Oklahoma amerikai államnak és ez a válóperek váratlanul gyors elintézése. Körleveleket terjesztenek az Egyesült-Államokban, melyek földicsérik a kiváló várost s aztán előadják, hogy náluk válhatnak el legkönnyebben az egymást megunt házasságok. „A törvényes díjak”, így szól a körlevél, „nagyon mérsékelték és gondoskodva van a válópörök felek legnagyobb kényelméről. A bíróság előtt megjelenni nem kell, a tárgyalások legnagyobb titokban folynak, még a megidézést is el lehet kerülni.”

Mit felelek, barna kis lány,
Aranyos kis leveledre:
Azt-e, hogy a szívem vérzik,
Vagy azt, hogy még szeretlek-e?

Szegény szívem bubánatát
Elzokogja a kis barang,
Tudom arra ti felelek
Sirva fakad minden galamb.

S hogy igazán szeretlek még,
Rá van írva az orcámon,
Istenem, hisz éjjel-nappal:
Könny regyog a szempillámon!

Az orvostudomány hebeg, a jogtudomány kiáltozik, a természettudomány dörömböz, a költészet énekel, a politika szónokol, a hit jaggat. Csakis akkor válnak mindezek tökéletesekké, a mikor megtanulnak — beszélni!

Erős lelkeknek nincs szükségök sem könyvekre, sem példákra, hogy megtanuljanak férfiasan élni és férfiasan meghalni.
Ugo Foscolo.

Egyszer voltam házatoknál,
Mindörökké eltöltötél.
Gyászt hozott rám a szerelem,
Koporsómig viselhetem.

Csak egyetlenegy szót szóltál,
Több ez az egy milliónál.
Ez az egy szó édes szádon
Legkeserűbb a világon.

× **Mindig professor.** Üdvözlő: Legőszintebb szerencsekívánaraimat tanár ur... de mit látok még ezen a szent napon is nyakig van a dologban!

Tanár: Egy pár szerencsétlen ember görög meg latin üdvözlötet küldött, csak nem hagyhatom korrigálatlanul!

Közgazdaság.

Budapesti gabonatózsdé.

Budapest, aug. 21.

Készaruüzlet.

Buzát ma jól kínáltak, a kereslet korlátozott volt. — Elkelt lanyha irányzat mellett 30,000 métermáza 5—7 krral olcsóbb áron. Egyéb gabonaművekben gyenge volt a forgalom, a rozs 5 kr, zab 5 krral olcsóbb lett.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki. (uj): 100 mm. 82 k. 6.50 forinton, 100 mm. 81.5 k. 6.50 forint, 100 mm. 81.5 k. 6.47 és fél forinton, 100 mm. 81.5 k. 6.47 és fél forinton, 150 mm. 81.5 k. 6.50 frton, 100 mm 81 k. 6.45 frt, 600 mm. 81 k. 6.45 frton, 100 mm. 81 k. 6.40 frt, 100 mm. 81.5 k. 6.42 és fél frton, 150 mm. 81 k. 6.42 és fél forinton, 200 mm. 80.5 k. 6.42 és fél frton, 200 mm. 80.5 k. 6.47 és fél forinton, 150 mm. 80.5 k. 6.48 és fél frton, 100 mm. 80.5 k. 6.40 frton, 150 mm. 81 k. 6.50 frton, 200 mm. 80.5 k. 6.50 frton, 100 mm. 80 k. 6.40 forinton, 100 mm. 80 k. 6.35 frt, 100 mm. 78.8 k. 6.37 és frton, 100 mm. 79.2 k. 6.40 frton, 100 mm. 79.5 k. 6.32 és fél frt, 100 mm. 79.3 k. 6.70 frton.

Pestmegyei 100 mm. 81.5 k. 6.47 és fél forinton, 200 mm. 81.5 k. 6.42 és fél forinton 140 mm. 80.5 k. 6.70 forinton, 100 mm. 79.5 k. 6.70 forinton, 100 mm. 79.5 k. 6.35 forinton 100 mm. 79.5 k. 6.32 és fél forinton, 100 mm. 79.5 k. 6.30 forinton, 200 mm 78.5 k. 6.30 forinton, 100 mm. 79.2 k. 6.37 és fél forinton, 200 mm. 79 k. 6.35 forinton, 100 mm. 78 k. 6.30 forinton, 100 mm. 78 k. 6.25 forinton,

100 mm. 77.6 k. 6.30 forinton, 200 mm. 77 k. 6.20 forinton, 200 mm. 76.3 k. 6.20 forinton, 1400 mm. 76.3 k. 6.40 frton, mind 3 hónapra. Fehérmegyei. 1150 mm. 79.5 k. 6.49 forinton, 900 mm. 78.5 k. 6.32 és fél frton 6. három hónapra.

Felsőtisza. 100 mm. 80.5 k. 6.35 frton, 100 mm. 79 k. 6.30 frton, 400 mm. 79 k. 6.30 frton, mind három hónapra.

Szerbiai. 2700 mm. 77.5 k. 5.42 és fél frton, transito.

Felsőtisza. 2500 mm. 80 k. 6.65, mind három hónapra.

Raktáraru. 1000 mm. 77 k. 6.35 frton. 500 mm. 78.5 k. 6.37 és fél frton, 500 mm. 77.5 k. 6.37 és fél frton, 2500 mm. 76 k. 6.37 és fél frton. három hónapra.

Zab (uj) 100 mm. 5.85 frton, 100 mm. 5.70 frton, 100 mm. 5.65 frton. 100 mm. 5.60 frton, 100 mm. 5.50 frton. készpénzben.

— **Hajdumegye fedeztetési állomása.** Mint minden évben, úgy az idén még szeptember hóban megtartják a vármegyeháza alispáni hivatalában a jövő évi fedeztetési állomások kijelölését. Az idén ezea tárgyalást szeptember hó 12-én tartják meg, gróf Degenfeld Gusztáv, Hajdúvármegye lótenyésztési bizottságának elnöke, Rásó Gyula kiralyi tanácsos alispán és Julek főhadnagy, a helybeli méntelep parancsnokságának kiküldötte közben jöttével. Ugyanekkor határozzák meg az egyes fedeztetési állomásokra kiadandó ménék számát is.

Sertés piac. Budapest-Kőbánya, 1895. aug. 21.

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronkint 400 klgron felüli sulyban) — krtól — krig. Öreg közép (páronkint 300 400 kgr. sulyban) — krtól — krig. Fialat nehéz (páronként 320 klgron felüli sulyban) 49— krtól 50— krig. Fialat közép (páronkint 251 320 klgr. sulyban) 48 krtól 49— krig. Fialat könnyű (páronkint 250 klgrig terjedő sulyban) — 48— krtól 49— krig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 klgron felüli sulyban) — krtól — krig. Közép (páronként 220—280 klgr. sulyb.) — krtól — krig. Könnyű páronkint 220 klgrig terjedő sulyban — krtól — krig. III. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 klgr. felüli sulyban) —48 krtól —49 krig. Közép (páronkint 220—260 klgr. sulyban) —48 krtól — 49 krig. Könnyű (páronkint 220 klgrig terjedő sulyban) —47 krtól — 48 krig.

Sertés létszám: 1895. évi aug. hó 21. napján volt készletben 36,805 darab, 1895. évi aug. hó 21. napján felhajtattott — drb. 1895. aug. hó 21. napján elszállított 80 drb. 1895. aug. 22. napjára maradt készletben 30,725 drb. A hizott sertés üzletirányzata: Lanyha.

CSARNOK.

A kerékpározás veszedelmei.

Sir Benjamin Ward Richardson nemcsak egyik leghíresebb orvosa Angliának, hanem egyszersmind a legszenvedélyesebb veloczipédezője is az Egyesült-királyságnak. Valamikor, jó régen egy egészségügyi kiállításon megpillantott egy veloczipédet. Föltűnt neki a különös jószág, vett egy hozzá hasonlót és nem-sokára olyan lelkesült hive lett a veloczipédezés sportjának, hogy egy orvosi kongresszuson, a melynek ő volt az elnöke, valóságos himnuszt zengett róla. A dicsbeszédnek akkora hatása volt, hogy a tudós gyülekezet majdnem belement egy közös tricycleversenybe.

E nap óta Richardson doktor a legnagyobb és a legtiszteltebb tekintély az angol kerékpározók között. Ő maga ugyan megmaradt a háromkerékű masinánál, de azt azután szereti is lelke egész hevével. Csak olvasni kell azt a pár sort, a melyben leírja e gépet és az ember szinte maga is érzi azt a megindultságot, a mely az öreg doktort elfogja, ha tricycle-jére gondol. „Kissé nehéz egy gép ez — írja — magas kerekű, meg azután más hibái is vannak, ámde mindig hűségesen szolgált. Sok utat megjártunk mi ketten, sok

Építési vállalkozók

és a n. é. közönség

becses figyelmébe ajánlja magát:

ROSSI PRIMO

cement vállalkozó.

Vállalkozik: Granitterazó,
Cementlap burkolat,
Mozaiklap burkolat.

továbbá: Betonirozások,
Csatornázások,

azonkívül minden ezen szakmába vágó munkálatok szolid, tartós kivitelben és jutányos árban való előállítására.

Szíves pártfogásáért esedezik

Rossi Primo,

Debreczen, Bárány-utca 2237. szám.

Hajdúvármegye és Debreczen szab. kir. város főispánjától.

523.
1895.

Pályázati hirdetés.

Debreczen szab. kir. város f. évi szeptember havi rendes közgyűlésén a mező-biztosi állás, mely évi (800) azaz nyolczszáz forint fizetésből álló javadalmazással és a közlevéltári segédi állás, mely évi hétszáz (700) forint fizetésből álló javadalmazással van összekötve, valamint az ezen állások betöltése folytán es etleg megüresedendő más állások fognak választás útján betölteni.

Felhivatnak az ezen hivatali állásokra pályázni kívánók, hogy kellően felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám — mint a kijelölő bizottság elnökéhez, f. évi szeptember hó 15-ikének d. u. 5 órájáig anynyival inkább benyujtsák, mert a később érkező pályázati kérvények tekintetbe vétetni nem fognak

Debreczen, 1895. augusztus 14-én.

Gróf Degenfeld József.

6456.

1895. á. u.

Árverési hirdetés.

A néh. Nagy Péter asztalos mester hagyatékához leltározott mintegy 178 hektoliter különféle évi termésti közönséges és bakar boroknak s üres hordóknak készpénzfizetés mellett nyilvános árverésen el-

adása Debreczen sz. kir. város árvaszéke által elrendeltetvén arról a venni szándékozók azzal értesítettnek, hogy az árverés Székelyhídon a néh. Nagy Péter hagyatékához tartozó pincze helyiségben alólirott árvaszéki kiküldött által f. 1895. év szeptember hó 9-ik napjának d. e. 9 órájakor fog megtartatni.

Debreczen, 1895. augusztus 14.

A város árvaszékétől.

TÓTH BÉLA GYÓGYSZERTÁRA DEBRECZENBEN.

Van szerencsém értesíteni a t. közönséget, hogy

— SÓSBORSZESZ —

készítményemet, mely saját felügyeletem alatt készül, a forgalomnak átadtam.

Sósborszeszemnek vegytisztasága és gyógyhatása felől teljes biztositókat nyujtok és mindazon betegségeknel, a hol a sósborszesz szükséges, a saját készítményemet ajánlom.

Tisztelettel:

TÓTH BÉLA

gyógyszerész.

RAKTARAK DEBRECZENBEN:

Csanak József	Lusztig Károly
Ganovszky Lajos	Parti Ferencz
Geréby Fülöp	Raics Gyula
Király János	Rickl J. Zelmos
Kovács Mihály	Szabó Zsigmond
Kún József	Tóth Sándor és
Leidenfrost Ármin	Varga Lajos

uraknál, valamint gyógyszerármban.

➔ Egy nagy üveg 90 kr., egy kis üveg 45 kr. ➔

Boros Testvéreknel

DEBRECZEN, Kossuth-utca 3. szám.

Női kezimunkák és kellékek.

Vászon- és asztalneműek.

Mosásban szintartó, divatos, üde, szép színű szerb vászon	mtr.	ár	18	kr.
„ „ „	„	„	18, 22, 24	„
„ „ „	„	„	37	„
„ „ „	„	„	38	„
„ „ „	„	„	40	„
Gyapju Voile delaine	„	„	55	„

Női ruhakelmék a legolcsóbb leszállított áron.

Debreczen, Nyomatott KUTASI IMRE könyv- és könyomdájában.